

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög,
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszörű közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Székely vasutat a székelységnek

Székelyudvarhely, 1913. február 12.

E szavakkal hunyta örökös álmra egy patriárka kort ért aggastyán elfáradt szempilláit. Szívének utolsó dobbanása is e forró kívánságban merült el. *Borszéký Soma* bátyánk, a szelid lelkű, nemesen gondolkozó férfi hagyta hátra nekünk, igaz hitű székelyeknek e végső ohajtását: *Székely vasutat a székelységnek!*

Van-e becsületes gondolkozása, e földhöz ragadt szegény népet lelkéből szerető honfi, aki ezt a szálló igévé vált, vérbeli székely kívánságot; ezt a nemzetmentő gondolatot feltogni, annak minél előbbi megvalósításáért legalább egy lépést tenni, nem kívánna!?! Alig hisszük, sőt merjük állítani — nincs.

Hiszen a székelységnek, a magyar haza keleti védőbástyájának tényleg mai napig sincs vasútja.

Nincs vasútja, mert a mi van az nem a javára szolgál, hanem végeredménykép teljes pusztulását, elszegényedését hozza magával.

Isten csodája, hogy még él e nép és mindnyájan itt nem hagytuk ezt a siralom-völgyet, hol napról-napra pusztulunk s mint oldott kéve hull szét fajunk, nemzetünk!...

Az elkeseredés, a reményvesztettség érzete nélkül nem szólhatunk a Székelyföld e siralmas vasuttalanságáról.

Csak egy pillantást kell vetni a vasuti térképre és azonnal meglátja a szakértő szeme azt a soha meg nem bocsátható, égbekiáltó bünt, melyet a székelység háttérbe szorítására annak idején elkövettek.

El sem hiszi az, aki ezen a vidéken nem járt, hogy Kolozsvárról egész Erdélyt megkerülve, csak Brassó felé utazva lehet Sepsiszentgyörgy és Csikszereda városokat, mint megyei székelyeket megközelíteni, sőt Kolozsvárról a szomszéd Marosvásárhelyre utazunkban — előbb Kocsárdra kell menünk, hogy innen visszafelé Marosvásárhelyre, a Székelyföld fővárosába eljuthassunk; viszont Segesvárra kell kerülni, hogy Székelyudvarhely a Székelyföld e természetes központja elérhető legyen.

Ilyen kerülő utak és ellenséges érzülettel épített vasutvonalakkal kizárták agyon a szegény székely népet, mely kereskedelmi üzletei és így megélhetési módjai kutatása közben, a mostani vasutak használatának kényszerűsége alatt, utiköltségekre költötte el a piacra vitt árucikkeinek teljes értékét.

Ez magyarázza meg a kivándorlás okait — írja *Borszéký bátyánk*.

És ez így is van. Ezt letagadni nem lehet. Bizonyítják a csalhatatlan számok. Ime:

Kolozsvártól Marosvásárhelyig a távolság most 119 kilométer, Borszéký érve szerint székely vasuton lenne 83 kilométer.

Székelyudvarhelytől Marosvásárhelyig a távolság most 243 km. Lenne 81 km.

Székelyudvarhely és Csikszereda közt a távolság most 294 km. Szentegyházasa felé lenne 50 km.

Székelyudvarhely és Sepsiszentgyörgy között a távolság most 191 km. Homoród-völgyön Barót, Málnás felé lenne 92 km.

Sepsiszentgyörgytől a magyar országhatárig Uzon felé nincs vasut. Ezt Uzon felé 52 km., Borosnyó felé 37 km. székely vasutal át lehetne szelni.

E számok kétségtelenül igazolják nemzeti veszedelmünket, mely elvette népünk munkakedvét és kiüldözte s üldözi szeretett hazájából a székelyt.

Aki a kivándorlást megszüntetni, a székelyt itthon, szülőhazájában megtartani és e keleti bástyát erősíteni akarja, annak őszinte szívből s teljes lelkesedéssel, szünet nélkül követelnie kell a — *székely vasutat a székelységnek*...

Ez segíthet egyedül még rajtunk; ez hozza meg népünk vidámságát, éleszti munkakedvét és ápolja a székely testvéri összetartás mindennél fontosabb nemzeti jelentőségét.

Mert hiszen ha látja e nép, hogy Székelyudvarhelyről 1 óra 23 percnyi idő alatt a marosvásárhelyi hetivásárra elmehet és délig visszajöhet; ha tapasztalni fogja, hogy Székelyudvarhelyről Sepsiszentgyörgyöt 1 óra 32 perc alatt székely vasuton megjárhatja és viszont; ha lehetővé tesszük, hogy Csikszeredából, Gyergyószentmiklósról, Marosvásárhelyről, Sepsiszentgyörgyről, Kézdivásárhelyről a nép legrövidebb uton, olcsó viteldij mellett napról-napra, sőt — ugyyszólva — óráról-órára érintkezessék, a Székelyföld továbbra is oly erős, bevehetetlen vára lesz a magyar nemzetnek, a melynek gránitszikla szilárdságán semmi veszély golyója át nem hatolhat.

Akik e dicső művet, ezt az ökre szóló nagy alkotást véghez viszik; a kik e remek, e monumentális épülethez csak egy téglányival is hozzá járulnak, azok a nemzet örökké ragyogó templomát segítik felemelni; azok méltóvá teszik magukat a költő igéire:

... Hol sirjaink domborulnak,

Unokáink leborulnak

És áldó imádság mellett

Mondják el szent neveinket...

E hó 14-én Csik- és Udvarhely-vármegyék együttes küldöttsége fog tisztelegni *Beöthy László* kereskedelemügyi miniszternél. Kérni fogják a székely vasutak kiépítését s első sorban a székelyudvarhely — csikszeredai, már törvénybe iktatott vonal építésének haladéktalan végrehajtását.

A mai viszonyok között ezt elér-

hetjük. Hiszen báró *Daniel Gábor* a most uralkodó párt egyik oszlopos tagja, az oláhfalvi kerület képviselője. Tehát már választói érdekében is latba kell vetnie minden tekintélyét e vasutvonalért. S ha megteszi, amiben nem akarunk kételkedni, akkor a székelyudvarhely — csikszeredai vasut építését még e tavaszon meg kell kezdjék, mert a szükös termés miatt, különben is nagy a nyomoruság e vidéken. Munkaalalmat kell adni a népnek, hogy az éhenhalástól megmentsük.

Azonban mi egyenesen a Székelyföld létérdekének tartjuk azt is, hogy ezután rövidesen a székelyudvarhely — gyergyószentmiklósi, azután pedig a kolozsvár — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai transzverzális vasut következzen. E nélkül magán a székelység, hatékonyan segíteni nem lehet.

Betegh Pál.

Tizenhétezer korona segély a városnak.

Nagy kamatot adnak reá a bankban.

(*Saj. tud.*) Ugy értesülünk, hogy Székelyudvarhely város rendszeres államsegélyt a folyó évre már kiutalványozta az illetékes minisztérium. Az államsegélyt tehát januárban a város megkapta és sörgösen fel is vette.

Azt is hallottuk, még pedig biztos forrásból, hogy a polgármester intézkedésére az államsegélyt egyik takarékpénztárba — gyümölcsözőleg elhelyezték, mert arra most (ilyen szükös pénzügyi viszonyok idején) nagy kamatot adnak a bankban.

Helyes. A takarékoskodás, az okos gazdálkodás szép erény és — őszintén szólva — reá is fér immár erre a városra.

Igen ám, de a polgármester ur egyoldalú gazdálkodásához szó fér. Szó, mert nem lehessen tudni azt, vajjon a tisztviselők fizetésének a kiegészítésére szolgáló tizenhétezer korona államsegély kamatait a költségvetés melyik rovata javára könyvelheti el!?

No, de ezt nem a mi hivatásunk számon tartani. Ott van a képviselőtestület, ott az alispán és a számonkérő széklet tartani hivatott főispán. Ezek valamelyike majd csak érdeklődhetik ez után.

Mi az egész ügyet csupán azért hoztuk a nyilvánosság elé, mert egyoldalú, a közérdekére nézve is károsnak tartjuk az olyan gazdálkodást, mely egyfelől a tisztviselők fizetésének kiegészítésére szolgáló államsegélyt takarékpénztárilag kamatoztatja közgyűlési utasítás nélkül és másfelől a fizetési előlegekre rászorult tisztviselőket az uzorások karmai közé kergeti rideg, eddig szokatlan elutasításával.

Ma, amikor oly nehéz a megélhetés, minden nagyobb bölcsesség nélkül belátható, hogy a tisztviselő nem szívesen kér előleget, mert jól tudja, hogy azt az év folyamán, havi egyenlő részletekben, irgalom nélkül levonják és annyival kevesebbje lesz havonta

Viszont mindenki maga tudja saját belső ügyeit. Magán dolgait senki sem szereti piacra vinni. Már pedig ha tisztviselőinktől azt kívánjuk, hogy mikor fizetési előleget kérnek, akkor sorolják fel siralmas helyzetüket, mutogassák meg a fórumon, az egész város képviselőtestülete előtt sebeit és morzsákat könyörgő szegény Lázárok módjára alázkodjanak le, — ilyenkor nem járunk el helyesen.

A köztisztviselőnek is van és kell is legyen önérzete; ettől megfosztani őtet, nincs joga aenkinék...

Tegyük le a vaskalapot, huzzuk le a nagy csizmát és öltözködjünk a mai korba illő emberséges, humánus érzések finom árnyalatu kulturális színű öltözékébe...

Elhisszük, hogy a polgármester ur kétszeres fizetése mellett, szükségét nem szenved és fizetési előlegre nem szorul. Habár a főispánt és minisztert a legnagyobb mértékben tudjuk kárhozhatni azért, hogy elnézik, megengedik, mikép egy ép, erős, egészséges ember egyszerre tekintélyes állami nyugdíjat és rendes fizetést is huzhassaon.

Azonban a kimért, kisebb fizetéshez kötött tisztviselő helyzete, nem ilyen rózsás, nem ilyen kellemes. Nem, mert az ilyesmire különleges nagy szerenese, valószínűs burokba való születés kell...

Ezekre való tekintettel tehát, meggondolandó lenne, hogy a fizetési előleget csakis szükség idején kérelmezi minden tisztviselő s ha kéri, már azzal eléggé indokolta is annak szükségét voltát.

Hova, kihez forduljon ma a tisztviselő pénzért!? Hiszen még a bankok sem adnak, mert nekik sincs.

Tessék ezekről elmélkedni és a fizetési előlegeket minél gyorsabban utalványozni; jövőre pedig az indokolástól az eddigi gyakorlatnak megfelelően felmenteni. Ha azonban a polgármester ur egészen jogtalanul arra is kíváncsi, hogy a tisztviselő fizetésüket mire költik el, akkor elégedjék meg azzal, ha a tanács előtt indokolják kérelmüket. De mi ezt is lealáznak tartjuk, mert ellenkezik a tisztviselői tekintéllyel és az emberi jogok legelemibb részével is. Szóval Bolond Istókba való bolondgomba.

A püspöki helynök Székelyudvarhelyt.

Az első magyar istenítisztelet.

(Saj. tud.) Jaczkovics Mihály hajdudorogi püspöki külhelynök, egyházmegyei főtanfelügyelő, e hó 11-én, az estéli vonattal Székelyudvarhelyre érkezett és tegnap, 1913. február 12-én reggel 8 órakor a gör. kath. egyház kápolnájában Sándor István gk. esperes segédletével mutatta be az első magyar istenítiszteletet a megjelent hívők és a „Székely-Udvarhely“ szerkesztőjének jelenlétében.

A gyönyörű, szívet-lelket Istenhez emelő magyar imák és szertartások fenséges hatást képesek előidézni s még a legkérgesebb szívű halandókat is buzgó áhitatra indítják. Ez volt közvetlen impressziónk a magyar istenítiszteletről, melynek hódító útja most még kiszámíthatatlan.

Jaczkovics püspöki külhelynök igen derék, rokonszenves, megnyerő modoru és széleskörű tudással bíró lelkipásztor, aki hivatva van az új egyházat és tanügyét arra a magaslatra emelni, melyet a századok óta vajudó, sem kint, sem bent nem levő tiszteletre méltó görög katolikus magyarság méltán megérdemel.

Jaczkovics Mihály püspöki külhelynök pár napot városunkban tölt, a jövőendő székely ügyeinek rendezése és más hivatalos dolgok végzése miatt.

Őszinte szívből, hazafias lelkesedéssel üdvözljük e székely anyaváros falai között

mi is, amint egész körutjában szerető és mindenütt kitüntető szíveséggel fogadták. Adja Isten, hogy az új püspöki külhelynőség végleges székhelyét minél előbb elfoglalhasa a Székelyudvarhelyt, a Székelyföld központján.

Isten hozta! Isten áldja minalunk!

Csataldzsánál dö-rögnek az ágyuk.

A magyar nép úgy látszik végtelenül nehezen tudja levonni az események tanulságát. Mohón, talán tulságosan mohón olvassa az ujságok háborus híreit; szinte részletesen tudja azt, hogy Drinápoly fölött hány bomba durrant el s Csataldzsánál hány lövész-árkot ástak, de azt nem tudja, hogy azok, akik az ágyukat irányítják a bolgár-török harcúterén, azelőtt itt a székelyudvarhelyi és más városi piacokon szokták felhalmozni az ágyulövegekhez hasonló kerti termékeket s azok, akik most elkekeredetten ássák a lövészárkokat, ilyenkor már a magyar szántóföldeken mélyítették az öntözőművek vagyont termő árokjait. Most azonban szegény, de becsületos s a magyar kényelmet oly nagy mértékben felhizlaló bolgár kertészeink nagy része abban a kertben munkálkodik, ahol a vérrózsák teremnek s bármennyire várja is őket vissza a magyar fogyasztó közönség, egyelőre számítani sem lehet arra, hogy a tavaszi kerti munkához hozzá lássanak, hogy megcsinálják a melegágyakat, hogy a melegágyak palántáit kiültessék. Még ha a mindennek fölött hatalmas Allah s az ő tubata árnyékában sütkérező prófétája Mohamed meg is könyörül a mi derék bolgárainkon s hamarosan létrehozza azt a békét, ami után az orosz éppen úgy vágyik, mint a német, még akkor is a magyar kényelemnek közbecsülésére érdemes kigunyolói: a bolgárkertészek aligha jöhetnek vissza május, június hónap előtt.

Mi a magunk részéről ezt igazán szívből sajnáljuk. Lehet, hogy egynéhányan hazafiatlansággal fognak vádolni emiatt, mert hiszen a bolgár kertész pénzt mihozzánk nem igen hozott, de ennél többet vitt el. A tejjel-mézzel tolyó magyar Kánaán gyümölcseinek egy igen tetemes részét Bulgária zsebelte be. De emiatt nincs okunk siránkozni, mert hiszen a bolgárok megtelepedése valószínűs áldás volt a szegény, agyonsanyargatott fogyasztó szempontjából; jóformán csak azóta van magyar piacokon elegendő zöldség, hüvelyes vetemény és más egyéb olyan dolog, amit egy kis szorgalommal a derekát hajlítani nem tudó magyar gazda is produkálhatott volna, de sajnos nem igen fog produkálni még azután sem, amikor látta azt, hogy a bolgár kertész kizárólag a szorgalmával 4—5000 korona áru tejfelt tudott összegyűjteni, még a legsilányabb földnek kataszteri holdjáról is.

A csataldzsai ágyudörgés bizony nagyon is gondolkodóba ejthetne bennünket. A napilapok hasábjain nemrégiben egy szerény kis hír huzódott meg, hogy a kaposváriak elhatározták, miszerint jövőben maguk fognak bolgárkertészkedni. Szinte hihetetlennek tetszik előttünk ez a hír, hogy éppen a legnyakasabb somogyi magyar hajlandó ezután kapát venni a kezébe. Vártuk, hogy ezután a hiradás után az ország valamennyi városa, amelynek a határában eddig a bolgár kertészek csináltak egy kis valamire való horti-kulturát, táviratilag fogja üdvözölni a kaposváriakat. Nagyon szükség volna erre az országos felbuzdulásra, mert bizony a háborus hírek méla olvasása és a törökök mellett való szívből lelkesevésnek szinte előre látjuk, nem az lesz a szomorú következménye, hogy a bolgárok ebben és a következő esztendőben kevesebb pénzt visznek ki az országból, hanem

igenis az, hogy a magyar piacok tulnyomó nagyrésze zöldség és más egyéb mezőn termő élelmiszer nélkül marad és a már is agyonsanyargatott fogyasztó közönségnek része lenne egy olyan rablóhadjárásban, amelyenhez képest a prizendi eseményeket kismiskáknak lehet nevezni.

A fogyasztó közönség nevében emeljük fel tehát kérő szavunkat, hogy azok, kik hivatottak arra, s akinek módjukban van, vonják le a bolgár és török esete-paté tanulságait, tegyék lehetővé azt, hogy a bolgár kertészek ezentúl nélkülözhetők legyenek ebben az országban. Őszintén megvallva, mi nem sajnáljuk a bolgároktól a pénzt. Jót és olcsót adtak. Erre volna szükség a jövőben is, de ezt csak úgy érhetjük el, ha a magyar gazda végre-valahára hozzálát a kertgazdálkodáshoz. Ha ezután is heverészünk a régi megszokott kényelemmel, ha még ma február közepén sem jut eszébe a kert és szántóföld tulajdonosoknak az, hogy ilyenkor már nagyon tanácsos volna melegágyakat készíteni s jó konyhakerti vetőmagvakról gondoskodni, nem is beszélve arról, hogy az öntöző művek berendezése sem valami boszorkánymesterség: akkor bizony a bolgár-török háboru után a magyar fogyasztó közönségnek az a része fog legjobban sírni, amelyik rá van utalva arra, hogy zöldséget és egyéb kerti terméket piacon vásárolja. Meg kell tehát ezt a országos sirást előzni. Még nincs késő.

HIREK.

— **Személyi hir.** Soó Domokos városi első tanácsos, polgármesterhelyettes, kétheti szabadságáról haza érkezett és széleskörű hivatali teendőit átvette.

— **Ugron Gábor képviselőjelöltsége.** Dr. Heltai Ferenc, az oklándi választókerület orsz. képviselőjét — úgy értesülünk — a király Budapest főváros főpolgármesteri állására első helyen jelölte. A választás e hó 15-én lesz és több, mint valószínű, hogy Dr. Heltait főpolgármesternek megválasztják. Az oklándi kerület mandátuma tehát gazdátlan marad. Irányadó körökből vesszük az örvendetes hírt, hogy Dr. Ugron Gábor nyug. főpánt fogják felkérni a jelöltség elfogadására. E hír bizonyára széleskörűben kelt visszhangot és Dr. Ugron Gábort az egész kerület választó-polgársága nagy lelkesedéssel választja képviselőjének. Az ilyen előkelő tehetségek helye, ott is van az országos közéletben.

— **Telefon-fillérek.** A telefon közhasznú voltát, az üzleti, hivatali és magán életben való gyakorlati értékét bővebben megmagyarázgatni a mai kulturembernek fölösleges. A telefon az üzletember tekintélyét emeli, sőt hallottunk olyan fővárosi véleményt is, hogy akinek még telefonja nincs, az nagyon szegényes, szájalmas üzletember, abban bizni alig lehet. Szóval a telefon ma városon és falun is nélkülözhetetlen szükséglet. Pénz nélkül azonban megcsinálni ezt sem lehet. No, de csak praktikusnak kell lenni és azonnal olcsó, alig számba vehető pénzért juthat e fontos eszközhöz vármegyénk egész lakossága. Minden községben, a község házában, vagy a hol még ilyen nincs, valamelyik állandóbb jellegű épületben nyilvános telefon-állomást lehetne létesíteni és az egész lakosság igen mérsékelt díjért vagy épen díjtalanul is használhatná. Erre csak alapot kell teremteni és pedig a telefon-fillérek behozatalával. E filléreket a pótdók módjára minden közilletmény után kellene kíróni. Egy korona után 1 fillért. Pár év alatt az egész vármegyében, minden község házában lenne ebből telefon. Ily módon az elagottg öregek menedékházát, árvaházat, kulturpalotát, akadémiai előkészítő zeneis-

kolát és más itt még nagyon is hiányzó közintézményeket is folytatólagosan létesíthetnénk. Ajánljuk a vármegye főispánjának és illetékes köreinek figyelmébe ezt az eszmét. Csak akarni kell s minden lehetséges.

— **Szabad lyceum.** Az iparosok ingyenes szabad lyceumán vasárnap Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyző tartott nagyszabású és mind végig meleg érdeklődéssel kísért előadást a vármegye ősi alakulásáról és szervezeteiről. Ezután a Székely Dalegylet énekelte Horváth József karnagy vezetésével. Biró István biz-elnök mondott köszönetet az előadónak és a Dalegyletnek a közreműködésért. A termet zsufolásig töltő közönség lelkes éljenzése kísérte szavait. Jövő vasárnap, a hó 16-án Dr. Hoffer András tanár tart előadást és özv. Mihálovits Béláné fog énekelni.

— **Désy Zoltán pöre.** A főtárgyalás a hó 17-ikére van kitűzve. Désy Zoltán volt államtitkár, orsz. képviselőnek abban az országos nagy érdeklődést keltett perében, melyet Lukács László miniszterelnök indított ellene. A pört a budapesti kir. törvényszék fogja tárgyalni. A bizonyítást megengedték és így alkalma lesz Désynek a bíróság előtt is igazolni állítását, hogy Lukács miniszterelnök vajjon tényleg Európa legnagyobb pánamistája-e? ...

— **Műkedvelői előadás.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző egyesület a hó 16-iki (vasárnapi) műkedvelői előadása iránt széleskörű az érdeklődés.

— **Betörés a fogyasztási szövetkezetbe.** E hó 8-ikára virradó éjjel nagy meglepetést keltett betörés volt Székelyzsombor községben. Eddig ismeretlen tettesek betörték a fogyasztási szövetkezet újonnan épített raktárába. A raktár külső falán rést bontottak és azon a raktárba, onnan pedig az üzlet helyiségbe hatoltak; lefeszítvén ez utóbbinak zárát. A pénzes-fiók kulcsát felkutatva, a fiókot a benne levő pénzzel és könyvekkel együtt kivittek a rétre vezető gyalogútra, mintegy 250 méternyi távolságra a szövetkezeti bolttól. A fiókban levő 250 koronányi összeget elemelték s az üres fiókot a könyvekkel és a bennük levő helyeg-jegyekkel együtt ott hagyták. Kora reggel egy arra menő fiatal legény találta meg a holmikat, aki a mit sem sejtő üzletvezetőt az esetről akkor értesítette. A pénzen kívül a betörők két vég golyócsot, harisnyákat, rumot és valószínűleg még egyebeket is elvihettek, a mikről az üzletvezető csak később vagy talán soha sem fog tudni. Majd a mérleg összeállításánál derül ki az egész kár. A csendőrség a nyomozást azonnal megindította. Hogy sikerül-e majd az ismeretlen tettest vagy tetteseket kézrekeríteni, az a jövő tükre. Az eset Székelyzsombor és vidékén nagy feltűnést keltett.

— **Drága a tojás.** Egyszer sem volt talán indokoltabb e mondás: drága a tojás, mint napjainkban. Hiszen Székelyudvarhely piacon 1, mondva egyetlen egy tojás 10, tíz fillér. Eddig a farsang elmúltával rendszerint olcsóbb lett a tojás. Most pedig még jobban megdrágult. E szokatlan jelenség okát — jó volna tudni és segíteni a bajon.

— **A haladás útján.** E címet Homoródjánosfalva fiatalsága igyekszik magának megszerezni, midőn a kor hívó szavára hallgatva, elveti magát a régi rossz szokásokat s önművelés által új ösvényeken keresi a méltó helyet a társadalomban. A sokféle önművelési tényező között célul tűzte ki azt is, hogy idő- és alkalomadtán műkedvelői előadásokat rendez s ezeknek keretében számol be munkálkodásáról. A tervet a hó 16-án tettekben is be fogja igazolni, mert lázas készülődéssel tevékenykedik egy szindarab bemutatására. A próbák nagy szorgalommal és buzgósággal folynak s már is oly szépen haladnak, hogy játékkal még a kényesebb izlésű közönséget is ki fogják elégiteni. Buz-

góságukat s a haladás felé való törekvésüket nagyban jellemzi az is, hogy önerejük-höz, saját kezükkel, teljesen új diszleteket készítettek megfelelő utbaigazítás mellett. E nemes versenyben csaknem felülmulják egymást jóakaratu igyekezetükkel s biztatólag keltik fel maguk iránt a közfigyelmet. Egyszer mindenkorra be akarják bizonyítani, hogy ők ki akarják érdemelni a vidék tetszését és köztisztelőt. E célból is szeretettel hívnak meg e helyen minden érdeklődőt és a haladásban gyönyörködőt előadásukra. (r. n.)

— **Köztisztviselők a pénzintézeteknél.** Komárom város tvh. bizottságának a napokban megtartott ülésén indítványt nyújtottak be, amely azt javasolta, hogy a közgyűlés tiltsa el a város tisztviselőit a pénzintézetek igazgatóságában és felügyelő-bizottságaiban való működéstől. A gyűlésen elfogadták ezt az indítványt úgy, hogy a város tisztviselői 1914. január 1-ig kötelesek lemondani a pénzintézeteknél viselt tisztségükről.

— **Botrányos kutya fogdosás.** Az állatok iránt való kimételesség és emberséges érzület terjesztésére sok szolgálatot tesznek az újabb korban keletkezett állatvédő egyesületek. Ma már az iskolák nemesebben gondolkozó tanítói, tanárai is felhívják növendékeik figyelmét az állatvédelemre. Maga a kihágási büntetőtörvény (1879. XL. t.-c. 86. §-a) pedig határozottan kimondja, hogy: „Aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kinoz, vagy durván bántalmaz, úgy szintén, ki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: 8 napig terjedhető elzárással és száz forintig (200 K) terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.“ Ezzel szemben Székelyudvarhely város főutcáján reggel, mikor az iskolában humánus eljárásra tanított gyermekek oktatásra mennek; mikor a legnagyobb a járókelők forgalma — undort keltő cigányok galuppiroznak mooskos bárkájukkal és valóságos vandalizmussal fogdoszák a jámbor házőrző ebeket, sőt még a vadászkutyaikat is. Hát 'iszen' azt tudjuk, hogy „röndnek muszáj lönni“ — még a kutya „tekéntetében“ is. De már azt semmiféle rend sem kívánja, sőt meg sem tűrheti, hogy a drót-hurokkal elfogott ebeket negyed-, sőt félórakon át függő helyzetben tartva, rendőri asszisztencia mellett kinozzák a népes utca vérforraló meghotránkoztatására. Azután pedig a bárka mellett jön még a további kinzás. A szegény állatot addig szorongatják, fojtogatják, míg az orrán kibuggyan a vér. Ekkor a vasfogóval nyakán összeszorítják a bőrt és a fogó segítségével begyurják a piszkos ládába. Na hát, aki egy ilyen inkvizíciót érzektelenül végig tud nézni, az egész bátran elmehet Bali Mihály pribekjének — akasztani. Több emberies érzést és nagyobb kimételet kérünk az állatok számára.

— **A kereskedőknek** nemcsak arra kell ügyelniük, hogy mit adnak el, hanem arra is, hogy az árukat milyen csomagolásban, illetőleg edényben tartják az üzletükben. A püspökladányi járásbíró 200 korona pénzbírságra, illetőleg 10 napi elzárásra két kereskedőt védjegybitorlás által elkövetett kihágás címén elítelt azért, mert az illetők egy likörgyári védjeggyel ellátott, etikettes palackból mértek ki más gyártmányú likört.

— **Köszönetnyilvánítás.** Felejthetetlen jó feleségem elhunytával — rokonaim, barátaim és ismerőseim — számosan felkerestek résztvevő soraikkal. Kérem, fogadják mindazok, akik mély gyászomban vigasztalásomra siettek, legőszintebb halás köszönetemet. Etéd, 1913. febr. 11. GAGYHY LAJOS

— **Motorbenzin** ára 35 K, autóbenzin 68 K, foltisztítóbenzin 55 K 100 kg.-ként mind adózatlanul, helyt Budapest. A többi ásványolajok mai, nagyon magas árjegyzései csak névlegesek, mert a nyersolaj folytonos drágulása miatt a gyárak nem igen akarnak eladni, a vevők pedig a magas árak miatt a vásárlástól tartózkodnak.

— **Törölt házbéradó.** A közigazgatási bíróság a kivetett házbéradó és járulékaik törlesztését elrendelte, mert a becsatolt per- és végrehajtási iratokkal igazolva látta, hogy panaszos az 1910. évre esedékes. 5600 K bért fiától, mint bérletől behajtani nem tudta. Minthogy a bérleti szerződés szinlelt voltának megállapítására kellő adat a bíróság rendelkezésére nem áll; minthogy az 1909. évi VI. t.-c. 45. §-ának utolsó bekezdése értelmében, ha a bérjövődélem egészben, vagy részben bevehetetlen, a tényleges birtokos kérheti, hogy a bevehetelenné vált házbéradó töröltessék, így a panaszosnak az ítélet rendelkező része értelmében helyt kellett adni.

— **Postai küldemény címzése tintaironpal.** A magyar királyi posta- és táviró vezérigazgatóság közlése szerint ez évtől kezdve a belföldi, valamint az Ausztriával és a Bosznia-Hercegovinánál való forgalomban meg van engedve, hogy a földadó az ajánlott levélpostai küldeményt, továbbá a csomagot és a szállítólevelet tintaironnal is címezhesse. Ajánlott levélpostai küldemény címzésénél a tintairont akár a címoldalnak előzetes megnevelésével, akár száraz alapon szabad használni. Csomag és ennek szállítólevelének tintaironnal való címzésénél azonban az alap előzetes megnevelése kötelező. Aranyat, ezüstöt, bankjegyet, értékpapírt vagy drágaságot tartalmazó, ugy szintén 600 koronánál nagyobb értéknyilvánítással ellátott csomag és szállítólevél címzésénél a tintairon használata tilos. Pénzeslevél és postautalvány címzésénél a tintairon használata ezután sincs megengedve.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-u. 31.

Közgazdaság.

— **A pillangós virágu növények talajjavítása.** Németországé az érdem, hogy a természetlen homokterületeket, vagy egyébként gazdaságilag kiszarolt földet rendszeres zöldtrágyázással följavította. A pillangós virágu növények, de leginkább a laposmagu fehér csillagfürt a levegő szabad nitrogénjét bizonyos mikroorganizmusok segítségével megkötvén, Herke Sándor adjunktus most számol be arról a kísérletről, melyet az országos növénytermelési kísérleti állomás ebben az irányban a pillangós növényekkel végzett. A kísérlet eredménye a következő: Elegendő asszimilálható nitrogén jelenlétében az egyenlő gyökérgumó nélkül és gyökérgumós csillagfürt nitrogéntartalmában nincs különbség. Ha a növény nitrogénhiányban szenved, úgy a gyökérgumóképződés nemcsak a nitrogéntermést, hanem a növény nitrogénjét is növeli. Átlagértékben a gyökérgumók súlya minél nagyobb százalékát alkotja a növénynek, annál több a gumó nélküli termés nitrogén százaléka. Ha a gyökérgumó százaléka nagy, akkor a gyökérgumóképződés növekedése már nem növeli a termés nitrogéntartalmát. A csillagfürtök termése, gumóképződés és nitrogéntermés a virágzás után is növekedik. Az eredmény tehát arra figyelmeztet, hogy a pillangós virágu talajjavító növényeket nem az elvirágzás, hanem a fürtök teljes kifejlődése idején kell alászántani, mert a növényfejlődés ez állapotáig folytonosan növekedik a gumók nitrogénmennyisége.

OLVASSUK és terjesszük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért!

Tanulónak 2-4 középiskolai osztályt végzett fiút felvesz Betegh Pál könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhely. A fiu havi fizetést kap.

Eternit pala a jelenkor legtökéletesebb tetőfedőanyaga.

Eternit pala működik kívül szilárd, ruganyos, csekély súlyu, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fényesen bevált, ott is hol más tetőfedőanyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni.

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádóg kátránylemez tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelen-tékeny szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal:
JAKOBOVITS ARTHUR
fiókja
SZÉKELYUDVARHELY,
Bethlen-utca 42. sz.

és szívesen szolgál tetősikrajzok beküldése ellenében díjmentesen költségvetéssel.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát
a „Székely-Udvarhely“-ben

Milliók
használják

Köhögés
rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörhurut ellen

KAISER-féle
mell-karamellákat
a „három fenyővel.“
6050

közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosi és magánzókától a biztos eredményt igazolják.
Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, valamint: **ZSETKEY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Aspirin

(a közismert fájdalomcsillapító szer)
Mint ahogy az Aspirin helyett sokszor pótszereket adnak, szíveskedjék Aspirint csak **Aspirin-Tabletták** formában az alábbi rajznak megfelelő eredeti csomagolásban (1 üveges 20 f-grammos tabletta) át a K. 120) vásárolni.
Minden tabletta rajta van az Aspirin szó

**Magyar Könyv-
viteli Folyóirat.**

Havi szaklap a számvitel ismeretek fejlesztésére

Gyakorlati Könyvelő

rendes havi melléklettel. Az ipari és kereskedelmi könyvitel megtanulására, legújabb és legjobb módszerek alapján. Szerkesztőség és kiadóhivatala Budapest, IX., Mester-utca 27. sz. Kérjen azonnal mutatványszámot, melyet ingyen küld a kiadóhivatal.

Tejes báránypus

február 1-től 5 kilós mennyiségben 10 koronáért állandóan a legfrissebb minőségű kapható **Kassay Dénes szücsmesternél Székelyudvarhelyt,** a Szücsipartársulat báránypus árusító csarnokában vagy Bethlen-utca 27 sz. alatti lakásán.

— NŐK —

A havibaj zavaránál vegye azonnal az én orvosilag ajánlott „Japan“ menstruációs csöppjemet, ezerszeresen beváltak, óvakodjon utáztatoktól. Üvege 8 korona vámmentes, diszkrétan, előzetes beküldés, vagy utánvét Medzinversad R. Schneider Berlin 251, Grelstr. 34. Egy nő írja: Kérek megint 2 üveget a híres csöppekből, nagyon megvagyok elégedve, már két nap múlva kiválóan hatnak.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Meghívó.

A székelyudvarhelyi Zalogkölcson-intézet és betéti pénztár 1913 év március hó 2-án délelőtt 10 órakor székelyudvarhelyt hivatalos helyiségében közgyűlést tart, melyre részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozát :

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről és a zárszámadás bemutatása.
 2. A felügyelő bizottság jelentése.
 3. A felmentvény megadása, a nyereség fölosztása feletti határozat.
 4. Az alapszabályok 10. 14, 15, 20, 53, 59, 61, 62, 63 64, 67, 68, 70, 75, 77, 78, 83, 85, 86, 91, §-oknak a módosítása.
 5. Az alapszabályszerű időben beadott indítványok tárgyalása.
- A közgyűlésen csak az bir felszólalási és szavazati joggal ki ez alapszabályok 60 §-a értelmében részvényt a meg lenem járt szolvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az intézet pénztárához leteszi.

Az igazgatóság.

— ÉRTESETÉS. —

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és nőidivatárucikkek, készruhák, cipők, fehérneműk, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai ujságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok gyorsan, előnyösen beszerezhetők **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szivből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelylenekerkölcsi és ön maga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely“-t.